

(Fortsættelse 22):

DAGLIGDAGENS TRUMMERUM

Men ellers gik livet videre i det daglige, som om der var fred og ingen fare. For mit eget vedkommende gik tiden med skolegang og fritidssysler. For far med hårdt slid og beskidt arbejde i 10-12 timer hver dag fra tidlig morgen til sen aften. Når han kom hjem efter fyraften, som oftest ved 18-tiden, og havde vasket sig, klædt om og spist aftensmad, hørte han måske radioavis eller læste lidt i avisen, hvis en sådan var for hånden, og herunder faldt han uvægerligt i søvn ved bordet eller i sofaen, udmattet som han var efter dagens ofte drøje slid.

For mor gik dagen med børnepasning, husligt arbejde og hjemmesyning ved den elektriske symaskine til et stykke ud på aftenen, afløst af det mere lydløse efterarbejde med at fjerne løsthængende tråde fra pyjamas, skjorter eller kitler, eller hvad det nu var, hun for øjeblikket syede. Også det var et relativt hårdt og især ensformigt, men på grund af familieøkonomien højst nødvendigt arbejde, som bidrog til husholdningen.

Mine to småbrødre på henholdsvis knapt 3 og 6 år, brugte naturligvis tiden på samme måde, som de fleste småbørn gjorde i fattige arbejderfamilier på den tid. De havde næsten intet rigtigt legetøj, men legede så meget desto mere med hinanden og med kammeraterne fra ejendommen eller gaden, enten i gården eller omme på Blågårds Plads, hvor de ofte faldt eller sloges og fik buler og skrammer, som de dog ikke regnede for noget. Senere, efter at vi var flyttet til Jægersborggade, blev det en yndet leg for dem, ofte sammen med legekammeraterne, at klatre over de mange plankeværker, der var mellem de forskellige huses baggårde. Plankeværkerne var i reglen foroven forsynet med pigtråd, men det kunne ikke forhindre Benny, Bent og deres kammerater i den farefulde leg. Resultatet var ofte blodige rifter på arme og ben, og ikke sjældent flænger i bukser og trøjer, hvilket sidste især gav anledning til alvorlige skældud og strenge formaninger fra mor om, at det ikke måtte gentage sig, for så vankede der slag af en tøjbøjle.

Men lige meget hjalp det. Blodige rifter og sår, og flåede eller iturevne bukser og bluser blev ved med at høre til dagens omtrentlige orden, og det år efter år det meste af mine brødres barndomstid. De gjorde det jo ikke af ondskab, men kun, fordi de heldigvis var fulde af liv og energi. Denne vinter 1939 legede de ofte henne på Blågårds Plads, hvor de, i lighed med mange andre børn, lavede snemænd, sloges med snebolde og lavede glidebaner og meget andet og mere. Og de var i reglen så opslugt af at lege, at de ofte kom for sent hjem til aftensmaden, hvilket i høj grad vakte mors og fars mishag, for nu at sige det mildt. Benny havde naturligvis fået indprentet at holde øje med og passe på sin tre år yngre lillebror, og det hverv mener jeg at han røgtede samvittighedsfuldt. Men han havde jo ikke noget arm-båndsur eller andet ur, for det var der meget få børn i arbejderfamilierne, der havde dengang, og i legens hede glemte han åbenbart at kigge på kirkeuret. Det hændte derfor, at jeg blev sendt af sted om

til Blågårds Plads, for at hente de to raske gutter hjem, og naturligvis kom jeg altid ubelejligt for dem, for de var lige så godt i gang med en eller anden leg, så det kunne knibe med at få dem med sig. Men truslen om og udsigten til ikke at få nogen aftensmad gjorde gerne udslaget.

ET LYSPUNKT I MØRKET

Midt i mørket, kulden og dagligdagens udsigtsløse trummerum, viste der sig imidlertid en dag et lyspunkt, som vi alle i vores lille familie glædede os meget over. Alle som en var vi utilfredse med og kede af vores deprimerende triste boligforhold, og som tidligere nævnt havde far straks ved indflytningen i den mørke, kolde og fugtige stuelejlighed lovet os, at det kun drejede sig om en midlertidig ordning. Lejligheden var meget vanskelig at varme op i den strenge isvinter, hvorfor ruderne især i det uopvarmede soveværelse frøs til, så man ikke kunne kigge ud ad dem. Vandhanen i køkkenet og cisternen på toilettet frøs også ofte til, så begge dele måtte tøres op ved hjælp af opvarmede klude eller i værste fald med en blæselampe. Mor var fortvivlet og det fik derfor far til, fortrinsvis på søndage, at købe og kigge i Berlingske Tidende efter annoncer om udlejning af lejligheder på Nørrebro. Men det viste sig, at de fleste lejligheder enten var for dyre i husleje eller i for dårlig stand til, at mine forældre kunne klare huslejen eller acceptere lejlighedernes tilstand.

Men endelig en dag sidst i januar 1940 fangedes fars opmærksomhed og interesse af en annonce om en toethalvt værelses lejlighed, hvor der imidlertid var knyttet det særlige vilkår til lejemålet, at lejeren skulle påtage sig hvervet som vicevært for den ejendom på i alt to opgange med hver elleve lejligheder, som den omhandlede lejlighed hørte til. Heraf var der i hver opgang ti lejligheder fra mezzaninen og op til fjerde sal, og en enkelt lejlighed i halvlavt kælderplan, samt en butik i samme plan. Til gengæld for viceværtjtjansen, kunne lejeren påregne at bo husfrit, dvs. uden at betale husleje, hvilket mine forældre naturligt nok betragtede som et stort plus.

Hvervet som vicevært indebar, at der skulle holdes opsyn med, at ro og orden blev opretholdt i ejendommen, daglig fejning og renholdelse af gårdsplads, herunder af toilet og pissoir i gården, af fortov og den halve side af gaden ud for ejendommens to opgange. I vintertiden betød dette også ofte snerydning, saltning og grusning af de nævnte steder. Desuden indebar det ugentlig fejning og vask af to hoved- og køkkentrapper fra kælderen og op til femte sal, jævnlig pudning af vinduerne i opgangene, samt udlevering og modtagelse efter tur af nøglerne til vaskerummet og tørrelofterne.

Viceværtlejligheden var efter gammel skik beliggende på førstesalen og rummede entré, stue, soveværelse, kammer, køkken og toilet, alt sammen af

en nogenlunde acceptabel størrelse og standard, undtagen toilettet, hvor man kun lige akkurat kunne kante sig ind og sidde, uden at knæene stødte mod døren. Ejendommen lå længere ude på Nørrebro, i Jægersborggade, en sidegade til Jagtvej, og lige over for den nordre indgang til Assistens Kirkegård. Gadens egen nordlige ende stødte ud til Stefansgade ud for Nørrebroparken.

Allerede næste dag, om mandagen, ringede far til ejendommens administrator, som holdt til i den fine Amaliegade inde i København. Efter aftale indfandt han sig kort efter på kontoret til en samtale, som mandede ud i, at man tilbød ham jobbet og lejligheden på de ovenfor nævnte vilkår og betingelser, hvis han ville have det, dog med den tilføjelse, at der var seks måneders opsigelse af lejemålet fra begge sider. Far forbeholdt sig naturligt nok, at han først ville besigtige ejendommen og specielt lejligheden, før han eventuelt sagde ja, og det forbehold accepterede administratoren selvfølgelig.

Far tog sig naturligt nok en fridag denne dag, selvom der dårligt var råd til det, men hvis ellers lejligheden og forholdene var acceptable, ville det betyde, at mine forældre fremover kunne spare udgiften til den månedlige husleje, og lige så længe, de blev boende i ejendommen, og så længe administrationen var tilfreds med fars indsats som vicevært.

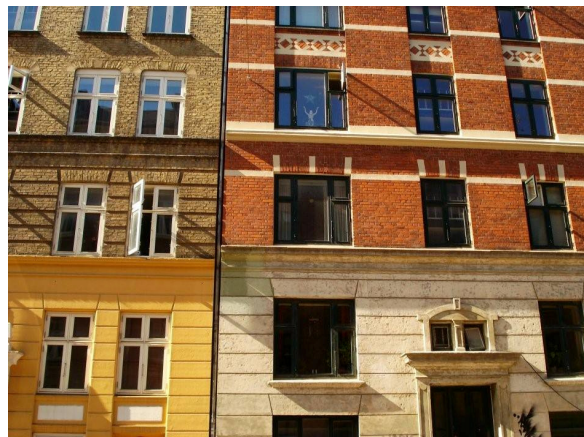
Samme dag omkring middagstid tog far og mor og vi tre børn af sted ud til Jægersborggade, for at besigtige lejligheden, som naturligt nok havde den største interesse, især for mor. Turen derud foregik til fods om ad Stengade, Prins Jørgens Gade til Kapelvej, hvor vi drejede af mod højre hen til den store indgang til den allé, der både dengang og i nutiden løber tværs gennem Assistens Kirkegård fra syd til nord. Efter at have gået den forholdsvis lange strækning nåede vi frem til den nordre udgang lige over for Jægersborggades udløb i Jagtvej. Men ved synet af gaden blev vi straks lidt skuffede, for den svarede ikke til vores forventninger, og især ikke til mors. Den virkede halvmørk og indelukket med sine høje, snavsede og tydeligt forsømte huse, men var ellers livlig nok, idet der dengang fandtes en hel del butikker på begge sider af gaden.

Imidlertid lettede det lidt på humøret, da vi nåede frem til ejendommen nr. 25 og 27, som lå og stadig ligger midt i gadens venstre side, regnet fra Jagtvej, for her konstaterede vi straks, at den var i betydeligt bedre stand og mere velholdt og ren, end tilfældet faktisk var med de allerfleste af gadens mange andre huse. Lejligheden, det drejede sig om, stod tom og ubeboet, så far kunne uden videre åbne hoveddøren med den nøgle, han havde fået udleveret inde på administrationskontoret. Og bortset fra, at tapetet i alle værelser var revet ned og væggene derfor så lidt miserable ud, og at der endnu lugtede stærkt og ramt af desinfektionsmiddel efter den dengang obligatoriske desinficering af

fraflyttede lejligheder, så syntes vi alle straks om den, ikke mindst fordi den så ud til at være helt fri for fugt og fordi den havde forholdsvis store vinduer og var betydeligt mere oplyst af dagslyset, end dér, hvor vi boede nu. Og så vendte den både ud til gaden og til gården, og vel at mærke en gårdsplads, der var større og mere oplyst, end den i Baggesensgade. Desuden var der cykelskure, et pissoir og et aflåst toilet, dels beregnet til at benyttes af personalet i ejendommens to butikker, og dels til eventuelt brug i forbindelse med, når folk var i vaskerummet.

På fotoet til venstre ses Jægersborggade fra omtrent midten af gaden og ned mod Stefansgade i baggrunden. På fotoet befinder vi os midt i gaden, mere præcist mellem nr 19 og 21, hvor et af dennes to såkaldte huk ses lidt til venstre for billedets midte. Fotoet til højre viser den ende af Jægersborggade, der munder ud i Stefansgade lige overfor Nørrebroparken, hvis træer ses i baggrunden. Som det tydeligt fremgår af dette billede, er gaden også opfyldt af parkerede cykler, hvad der nogle steder besværliggør passagen på fortovet. – Fotos: 2008 Harry Rasmussen.

På fotoet til venstre ses ejendommen Jægersborggade nr. 25 og 27, som var den ejendom, hvor far i 1940 blev ansat som vicevært og hvor vi derfor kom til at bo fra omkring 1. marts 1940, kort før tyskernes besættelse af Danmark. På fotoet til højre befinder vi os tættere på ejendommens facade, hvor man i billedets nederste del ser opgangen nr. 25 og skråt op til venstre på første sal set det store stuevindue, der hørte til den lejlighed, som vi kom til at bo i. – Fotos: © 2008 Harry Rasmussen.

Her ses ejendommen fra gårdsiden med vores lejligheds tre vinduer øverst i billedet. Til venstre i billedet ses køkkenvinduet, i midten vinduet til det værelse, der senere blev mit, og til højre vinduet til soveværelset. – På fotoet til højre ses midt i billedet døren til den gennemgang, der var fra gaden og til gården. Da vi boede i ejendommen var der ingen dør i denne ende af gennemgangen, kun i den ende, der vendte mod gaden. Bag vinduet til venstre for døren var der vaskerum, og til højre for døren er der en dør ind til den forretning, som i vores tid var en viktualiebutik. Gårdspladsen, som her er delvis flisebelagt, var i vores tid kun asfalteret og al henstillen af cykler og al leg og boldspil i gården forbudt. Til cyklerne var der cykelskure, og legende børn henvistes til enten Nørrebroparken eller Hans Tavsensparken. – Fotos: © 2008 Harry Rasmussen.

Efter at have inspiceret de to hoved- og køkkentrapper samt lofter og kældre, var både far, mor og vi tre drenge rørende enige om, at her måtte og skulle vi bo, for alt andet ville være bedre end den væmmelige stuelejlighed inde over gården i Baggesensgade. Det var derfor med betydeligt lettede sind, vi begav os tilbage til den mørke, kolde og fugtige lejlighed i den ellers så travle og livlige Baggesensgade, fuld af forretninger af alle slags, som den var dengang, for nu vidste vi, at opholdet her ville være af begrænset varighed.

Samme eftermiddag tog far ind på ejendommens administrationskontor og underskrev lejekontrakten, som efter overenskomst med den velvillige administrator kom til at gælde fra den 1.marts. Der var nemlig en måneds opsigelse på lejemålet i Baggesensgade, således at vi først ville kunne flytte derfra omkring tre uger senere, hvilket jo også passede godt med, at lejligheden i Jægersborggade skulle gøres i stand først. Dette arbejde tilbød far selv at udføre, mod at administrationen betalte en del af udgifterne til tapet, maling, fernis, pensler osv., og de følgende søndage tog han ud og udførte arbejdet, så vi kunne påregne at flytte ind i begyndelsen af marts.

KULDE, SNE OG FASTELAVN

I mellemtiden tiltog den strenge vinter, som kulminerede i løbet af februar. Gaderne blev naturligvis ryddet for sneen, der dog kun blev fejret ind til siderne, hvor snebunkerne hobede sig op, til stor gene for trafikken på gaden, som dog mest bestod af hestevogne og cyklister. Sneen fra fortovene blev også skovlet

og fejtet op i de førnævnte bunker, som efterhånden antog anselige dimensioner. Kommunens folk kunne ikke følge med, men normalt blev sneen fjernet og kørt bort og læsset af på de kommunale oplagspladser, hvor den blev liggende til den smeltede og efterhånden forsvandt, en proces, som, afhængigt af temperaturen, kunne tage meget lang tid. Gadesneen var i reglen også fyldt af bl.a. det grus, der var spredt på glatte steder, og det virkede isolerende, således at sneen dels var ekstra hård og dels længere om at smelte.

Senere så jeg de vældige snebunker, nærmest små bjerge, der lå opmagasineret på kommunens oplagsplads på Borups Plads. Snebunkerne var hårde som is og gråsorte af gadesnavs, men for os børn var det en spændende legeplads, hvilket jeg senere skal vende tilbage til. Normalt ville oplagspladsens snebunker efterhånden blive kørt til steder, hvor de kunne dumpes i søer eller havneløb, men eftersom alle sådanne steder var tilfrosset i flere måneder, bortset fra udhuggede våger til fuglelivet og friholdte sejltreder i havnene, kunne dette indtil videre ikke lade sig gøre.

Fastelavns mandag havde skolebørnene fri, og det år ville jeg også forsøge mig med at rasle nogle penge ind, men jeg var faktisk ikke særlig meget for at gå ind i butikkerne og rasle med bøssen og syngende den traditionelle fastelavns sang "Boller op, boller ned, boller i min mave, hvis vi ingen boller får, så laver vi ballade". Men jeg fik da noget aflagt tøj af mor og så havde jeg købt en maske, der forestillede "Lystig" fra Snehvide-filmen. Formummet bag denne maske, vovede jeg mig sammen med et par kammerater ind i tre-fire forretninger i kvarteret. To af stederne fik vi hver især puttet nogle småører i raslebøsserne, det tredje sted jog ekspeditricen os ud, men det fjerde sted var en bagerforretning, hvor vi hver fik en dejlig fastelavnsbolle.

Men efter at vi var blevet jaget ud det ene af de steder, vi besøgte, syntes jeg ikke længere at spøgen var sjov. Det generede mig, at nogle voksne kunne være så udeltagende over for det, der dels var en ældgammel tradition og dels kun var ment som en spøg, som især for børnene betød et behageligt og fornøjeligt afbræk i hverdagens trummerum.

Forresten kan jeg ikke erindre, at min fætter Dennis deltog i fastelavensløjerne. Jeg tror, at han holdt sig for god til at rende omkring og tigge penge ind til sig selv. Derimod havde han aldrig noget imod at yde en indsats på anden måde til fordel for andre. Han var jo ikke spejderdreng for ingenting, og der gjaldt derfor den udmærkede regel for ham, at han skulle gøre mindst én god gerning hver dag.

VI FLYTTER TIL JÆGERSBORGGADE

I slutningen af februar stod lejligheden i Jægersborggade 25, 1. sal tilvenstre, klar til indflytning, takket være fars store indsats. Glæden var stor hos os alle, over at komme til at bo under lidt mere menneskeværdige og sunde forhold, end dem vi havde boet under i det sidste års tid. Også selvom vor nye bolig slet ikke tålte sammenligning med den, vi havde haft i Nakskov, og slet, slet ikke med den, vi endnu tidligere havde haft i Tillitse, som jo tilmed var købt og ejet af mine forældre. Og som jeg heldigvis fik lov til at opleve indtil omkring otte års alderen. De indtryk, oplevelser og erfaringer, der blev mig til del i de år, fik afgjort en uudslettelig indflydelse på mit liv og min personlighed, og blev af uforglemmelig og uvurderlig betydning for min livsopfattelse og verdens-anskuelse, hvilket jeg til en vis grad allerede har givet udtryk for tidligere i denne beretning.

Endnu engang fik vi hjælp til flytningen af min altid beredvillige onkel Thorkild, som var den eneste i familien, der havde kørekort på den tid, bortset fra onkel Poul. Thorkild havde ikke selv bil, men lejede atter en lastbil og hjalp til med at læsse møblerne på bilens lad og senere med at bære dem op på første sal til lejligheden i Jægersborggade. Vi andre hjalp til, så godt vi kunne, og sent på dagen kunne lejligheden i Baggesensgade gøres ren og nøglerne afleveres til viceværten. Far, mor og Bent kørte med sidste læs, mens Benny og jeg gik til fods ud til Jægersborggade.

Hen på aftenen var alt stillet nogenlunde på plads i lejligheden, hvor mors, fars og Bents senge var anbragt i soveværelset, mens Benny og jeg skulle deles om og sove i kammeret. Både soveværelse og stue var mindre, end de tilsvarende rum i Baggesensgade, så møblerne fyldte mere, men efterhånden fik vi det indrettet på bedst mulige og mest hensigtsmæssige måde.

Med flytningen til Jægersborggade, fik far lidt længere at cykle til og fra sit arbejde i havnen, og jeg selv fik lidt længere at gå til skolen på Kapelvej. For fars vedkommende betød det, at han skulle lidt tidligere op om morgenen, for at kunne nå at feje gård og gade, eller som det var tilfældet dette år, for at skovle og feje sneen væk fra gårdspladsen og fortovet, og bagefter gruse. Men det generede ham ikke, for han var og havde altid været morgenmand.

For mit vedkommende fik jeg som sagt en lille smule længere at gå til skolen, men det spillede ingen rolle, for jeg kunne slå en smutvej ind gennem Hans Tavsens Parkens smukke anlæg, som på denne årstid var klædt i sne. Det vakte behagelige minder til live hos mig at gå gennem parken, fordi det virkede lidt "landligt" med dens mange træer og buske, som jeg allerede havde set de par gange, hvor jeg var med min fætterovre på parkens tilisede boldbane, der om

vinteren fungerede som skøjtebane for de omliggende kvarterers børn og ungdom.

På fotoet til venstre ses den indgang fra Jagtvej til Hans Tavsens parken, som jeg dagligt benyttede på min gang til og fra skolen. Det tog vel omkring 8-10 minutter at passere igennem parkanlægget. På fotoet til højre befinder vi os omkring midterpartiet af selve parken med springvandet med jagtens gudinde Diana i midten af billedet. Hvorfor det lige præcis er en skulptur af denne gudinde, der er opstillet på dette sted, har jeg ingen viden om. – Fotos: © 2008 Harry Rasmussen.

Det var heller ikke uden betydning for mig, at der ved parkens udgang ved Hans Tavsensgades Skole lå en lille iskiosk, hvor der også solgtes alskens former for slik. Her blev i vinterens løb mangen en 25-øre ombyttet med glaserede æblepinde, nybagte vaffelflager, lagt sammen med jordbærsyltetøj imellem, og for 10-15 øre kunne man få spejderhagl, lakrids-pastiller, bolsjer og meget andet godt til at forsøde ganen og ødelægge tænderne med. I sommerhalvåret, når alt i parken stod grønt og blomstrende, gjaldt købet især ispinde eller de særligt lækre muslingeskal-vafler, lagt sammen med to vaniljeiskugler indeni. En rigtig isvaffel i kræmmerhusform med en stor iskugle efter frit valg mellem vanilje, jordbær, nougat eller chokolade, kunne man få for en 50-øre, men det hørte til sjældenhederne, at man havde penge tilovers til den slags ekstravagance. Det betød dog ikke så meget, for jeg var faktisk mindst lige så glad for muslingeskal-isvaflen til 25 øre.

Da vi i løbet af de nærmeste par dage var blevet nogenlunde vel installeret i vores nye lejlighed, og belysningsvæsenets folk havde været der, for at installere en elmåler til såkaldt teknisk strøm, fortsatte mor med det daglige syarbejde, mest fordi det fortsat var nødvendigt at supplere fars beskedne indtægt på omkring 16-18 - skriver seksten-atten - kroner om dagen. Men selvom beløbet skal ses i forhold til den tids prisniveau, var der alligevel tale om et så ringe beløb, at en familie på fem personer, som vi var, vanskeligt kunne brødfødes og klædes for det. Desuden skulle der betales skat af beløbet, selvom det månedlige ratebeløb ikke var stort for en familie med tre børn.

Værst var det, når far ikke havde arbejde hver dag, så han heller ikke tjente nogen penge, men i stedet fik arbejdsløshedsunderstøttelse, som så vidt jeg husker, for hans vedkommen-de var på omkring 12 kroner om dagen, hvoraf der yderligere skulle betales fagforenings- og arbejdsløshedskassekontingent.

Det kan derfor ikke undre, at min stakkels far ofte var i restance med skatten, og utallige er de gange, hvor han blev tilsagt til rodekantoret, som dengang lå i Stefansgade, for at blive påmindet om, at han skyldte i skat. Og lige så utallige gange måtte han love dem, at han ville afdrage gælden med små ugentlige beløb, som han da også efter bedste evne forsøgte at overholde, men som det ustandselig kneb for ham at opfylde.

Dette var, så vidt jeg ved, situationen for tusinder af Københavns ufaglærte løsarbejdere eller såkaldte daglejere dengang. Man sultede måske ikke ligefrem, men de voksne gik nok ikke altid lige mætte i seng hver aften efter dagens møje og besvær. Og både børn og voksne i arbejderfamilierne måtte undvære mange af de ting, ikke mindst hvad klæder angår, som man i dag betragter som en selvfølgelighed i dagliglivet. Dengang var det f.eks. almindeligt, at mænd i vinterhalvåret gik med undertøj med lange ærmer og ben. Far havde i reglen kun to-tre sæt at skifte mellem, og i den tid, hvor han arbejdede som kullempere i havnen og senere som kulafbærer for et brændselsfirma, måtte han omtrent hver aften vaske det sæt undertøj, han havde haft på, for tøjet var helt gråsort af kulstøv fra dagens arbejde. Og vel at mærke vaske det i en spand i køkkenvasken. Mor nægtede simpelthen at ville have med det kulsodede undertøj at gøre, og desuden havde hun selv nok at se til i det daglige med husarbejde, børnepasning og syarbejde. Samtidig sled det hårde arbejde og den megen vask også på fars undertøj, og utallige er de gange, jeg i tidens løb har set ham sidde og lappe på sit undertøj, for der var sjældent råd til at købe et nyt sæt.

Men mor måtte altså fortsætte det ensformige og belastende slid det var, at sidde bøjet over den larmende elektriske symaskine i mange timer hver dag. Det foregik foran stuens eneste, men temmelig store vindue, der var af den slags med en meget stor, mønster-imateret, fastsiddende rude, som fyldte hele det midterste fag, og to smallere, aflange vinduer med klart, gennemsigtigt glas, et i hver side, som kunne åbnes og sættes på hasp. Ovenover hvert af disse, var der et mindre vindue, også i klart glas, og som ligeledes kunne åbnes og sættes på hasp.

Dagslyset blev udnyttet optimalt, og den elektriske lampe, der var monteret på symaskinen, blev kun tændt, når det var absolut nødvendigt. Det gjaldt jo om at spare mest muligt på elektriciteten, som i øvrigt på så godt som alt andet i den lille husholdning. Men selvom vores nye lejlighed var betydeligt bedre oplyst af

dagslyset end tilfældet havde været med lejligheden i Baggesensgade, var det dog på denne årstid alligevel nødvendigt for mor at tænde symaskinelampen hen på eftermiddagen, når mørket begyndte at falde på.

Det varede dog ikke mange dage, før underboen, en enlig dame i 35-40 års alderen, kom op og ringede på, for at beklage sig over støjen fra symaskinen. Min menneskesky mor, som kun med opbydelsen af den største selvovervindelse fik åbnet entredøren, beklagede og sagde, at det desværre var nødvendigt for hende at udføre syarbejdet, men at hun ville begrænse dette mest muligt. Damen var sådan set forstående og venlig nok, men mente, at det måtte være muligt at få en symaskine, der var mindre støjende, end den Singer-maskine, som mor brugte. Mor lovede at undersøge, om det kunne lade sig gøre at få en ny og mindre støjende symaskine.

I de følgende dage var mor meget bekymret og så nervøs, at små røde knopper slog ud i ansigtet og over hele kroppen, en reaktion, der var almindelig hos hende, når noget ikke gik som det efter hendes mening burde. Imidlertid fik far ordnet det sådan, at tekstilfabrikanten ombyttede Singer-maskinen med en mindre støjende symaskine af mærket Pfaff. Det hjalp en hel del på støjniveauet, som under hensyntagen til omstændighederne måtte siges at være acceptabelt, og underboen var da også så venlig at meddele mine forældre, at hun havde nemmere ved at affinde sig med støjen fra den ny maskine.

Lejlighedens soveværelse var indrettet til mine forældre og den da 3-årige Bent. Min lidt større lillebror, 6-årige Benny, og jeg selv holdt til og sov i det såkaldte kammer, et værelse på kun omkring 3,5 x 4,5 meter, dvs. knapt 16 m², men stort nok til i de kommende år at danne rammen om mine store forhåbninger og drømme om fremtiden. Kammeret skulle nogle år senere blive helt mit eget sted, mit "værksted", hvor mange tegninger og filmplaner efterhånden skulle komme til at se dagens lys. Og i pubertetsårene skulle det komme til at blive mit "lønkammer", hvor jeg tumlede med dybsindige tanker om livet og verden. Men indtil da var det mit og Bennys fælles soveværelse og opholdsværelse slet og ret, og selvom vore interesser og aktiviteter naturligvis ikke kunne være sammenfaldende, alene på grund af aldersforskellen, så forløb arrangementet i det store og hele tilfredsstillende, i al fald sådan som jeg husker det.

En af de lidt morsomme episoder, jeg især husker fra denne periode, var en, der gentog sig omtrent hver eneste morgen. Far var jo tidligt på benene, fordi han skulle møde på sit arbejde i havnen allerede kl. 6 morgen. Inden da skulle han nå både at få morgenmad og som vicevært feje gårdsplads og fortov. Men han havde endnu en vigtig opgave at udføre, nemlig den, at lille Bent, som var

vågnet omtrent samtidig med far, så godt som hver eneste morgen rejste sig op i sin høje tremmeseng og stod i benenden af denne og kaldte på far ude i køkkenet: "Farmand, gi' mig min babbavælling!". Han tav ikke, før far havde lavet hans morgendrik, som så vidt jeg husker, bestod af semuljevælling, som var fyldt på en sutteflaske. Når han så endelig fik den, lagde han sig atter ned under dynen og pattede på den lune drik – og faldt kort efter i søvn igen.

(Fortsættelse følger i afsnit 23)